

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Rubriek Jeugdrecht en jeugdbescherming: b. Sociaal-wetenschappelijk aspect

Jong, M.P. de; Eggens, N.

Citation

Jong, M. P. de, & Eggens, N. (2024). Rubriek Jeugdrecht en jeugdbescherming: b. Sociaal-wetenschappelijk aspect. *Delikt En Delinkwent*, 54(4), 298-305. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4176695>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4176695>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

heeft gemaakt bij het continueren van het certificaat. Certificering van gecertificeerde instellingen die stelselmatig niet voldoen aan wettelijke normen geeft ten onrechte het beeld dat de kwaliteit toereikend is. Dit is volgens de IGJ een gevolg van de structurele crisis, waarbij kinderen die ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd te lang moeten wachten op bescherming en passende hulp. De Inspectie roept het Keurmerkinstituut op om transparant en navolgbaar vast te leggen hoe de context en politieke en maatschappelijke belangen meewegen bij de certificering van de gecertificeerde instellingen. Ook worden de verantwoordelijke bewindspersonen opnieuw opgeroepen om tot een crisisbeleid te komen dat leidt tot adequate bescherming van kinderen die ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd.

De Minister voor Rechtsbescherming laat in reactie op dit rapport weten het van groot belang te vinden dat de normen door de certificerende instelling onafhankelijk worden getoetst en dat niet het beeld ontstaat dat de kwaliteit toereikend is in het geval een gecertificeerde instelling niet voldoet aan de wettelijke normen. Daarom wordt er volgens hem gewerkt aan de aanpak van onderliggende problemen die kwaliteitsverlies binnen de jeugdbescherming kunnen veroorzaken. Het kabinet trekt extra middelen uit door de jeugdbescherming en komt samen met gemeenten tot een landelijk tarief waarmee een lagere workload voor jeugdbeschermers gerealiseerd kan worden. Ook worden alternatieven voor het huidige certificeringssysteem onderzocht.

(Bronnen: Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, *Toezicht op certificering van jeugdbescherming en jeugdreclassering door het Keurmerkinstituut*, Utrecht september 2023; *Kamerstukken II 2023/24*, 31839, nr. 985, Brief van de Minister voor Rechtsbescherming en de Staatssecretaris van VWS van 18 oktober 2023)

M.R. Bruning

b. Sociaal-wetenschappelijk aspect

1. *Van alledaagse opvoedproblemen naar (fataal) partnergeweld, een inleiding*

In onze eerste bijdrage voor deze jeugdrubriek vanuit het domein van de sociale wetenschappen lijkt het ons passend om allereerst stil te staan bij de vraag: maar wat is eigenlijk normaal? Het plegen van delicten en het verrichten van delinquent gedrag – kernonderwerpen van dit tijdschrift – associëren wij immers niet met normaal, maar met abnormaal, afwijkend, deviant gedrag. Juist wanneer men zich beroepshalve in een wereld beweegt die zich aan, of liever gezegd, over de randen van het normale bevindt, is het gezond om je van tijd tot tijd te verhouden tot de gewone wereld. Maar ook in de ‘gewone wereld’ maken mensen zich zorgen. Nederlandse ouders vragen zich vaak af: doe ik het wel goed? Ontwikkelt mijn kind zich wel normaal? Prof. dr. Maartje Luijk stelt ons in haar inaugurele rede direct gerust: “er is vaak geen goed of fout en dat is prettig, want dan kun je opvoeden op je eigen manier. Juist variatie is normaal.” En wanneer het gemiddelde kind niet bestaat, zul je in onderzoek die variatie juist moeten omarmen. Van slaappatronen bij jongeren kinderen en *bedsharing* – Luijk noemt dit “alledaagse opvoedproblemen” – gaan we naar een minder alledaags, maar helaas wel veelvoorkomend en ingrijpend fenomeen: partnergeweld en de impact daarvan op kinderen. We bespreken in dat verband het onlangs verschenen boek “*Children’s Exposure to Domestic Violence. Theory, Practice, and Implications for Policy*” van Yifat Carmel. Blootstelling aan *interparental violence* is nog schadelijker dan gedacht. Het is een zeldzaamheid, maar partnergeweld kan fatale gevolgen hebben. In de periode 2018-2022 kreeg de Raad voor de Kinderbescherming te maken met vierentwintig zaken waarin sprake was van partnerdoding en een ouder-kindrelatie tussen de verdachte ouder en een of meerdere

betrokken minderjarige kinderen. Onlangs is de Wet clausuleren recht op omgang of contact na partnerdoding geëvalueerd. Met deze wet wordt beoogd om beter te regelen welke afspraken worden gemaakt over contact of omgang tussen de gedetineerde ouder en kinderen na partnerdoding. Er is meer aandacht voor partnerdoding/femicide dan voorheen en deze wetsevaluatie is mede zinvol omdat hiermee ook aandacht wordt gevraagd voor kinderen die met partnerdoding te maken krijgen. We zullen in deze bijdrage ingaan op de belangrijkste punten van de inaugurele rede, het boek en de evaluatie.

2. Prof. dr. P.C.M. (Maartje)

Luijk – De paradox van opvoeden

Prof. dr. Maartje Luijk is hoogleraar pedagogiek en zij sprak op 30 juni 2023 haar inaugurele rede 'de paradox van opvoeden' uit. De titel van haar leerstoel luidt 'Gezinspedagogiek: Ondersteuning bij alledaagse opvoedproblemen'. Luijk bedoelt met alledaags: elke dag terugkerend, en niet 'banaal' of 'triviaal'. Alledaagse opvoedvragen zijn juist heel essentiële vragen omdat ze uiteindelijk gaan over de beste kansen voor het kind later in het leven. Door het kind te laten huilen, verstoor je dan de gehechtheidsrelatie? Ontwikkelt het kind zich wel tot een zelfstandige volwassene wanneer het bij je in bed slaapt? En daarmee zijn deze alledaagse vragen ook relevant voor de reikwijdte van dit tijdschrift, namelijk: hoe vergroot je kansen voor een gezonde ontwikkeling naar en in de volwassenheid? Luijk vraagt zich in haar oratie af hoe het kan dat ouderschap zoiets natuurlijks is, maar toch zoiets ingewikkelds is geworden. Ze vertelt dat meer dan de helft van de ouders uitgeput is door het grootbrengen van kinderen en dat voor één op de vijf ouders het opvoeden zelfs zo zwaar is dat ze eigenlijk niet meer bij hun kinderen willen zijn (*parental burnout*). Hoe komt het dat ouders zo twijfelen aan hun opvoeding? Op basis van onderzoek signaleert zij drie ontwikkelingen die het opvoeden moeilijker maken

dan ooit tevoren: (1) ouders zijn ondanks alle beschikbare kennis onzeker of hun kind zich wel normaal ontwikkelt, (2) we leven in een maatschappij waarin perfectionisme belangrijk is en (3) ouders durven geen hulp in te schakelen van vrienden, burens of familieleden.

Het gemiddelde, 'normale' kind bestaat niet, juist variatie is de norm. Ze licht dit toe aan de hand van slaappatronen bij jonge kinderen. Er valt geen antwoord te geven op de vraag of het een probleem is voor de ontwikkeling van jonge kinderen wanneer zij 's nachts vaak wakker zijn. Wat daarentegen wel uit onderzoek blijkt is dat ouders zich mentaal en fysiek minder goed voelen wanneer hun kinderen 's nachts niet doorslapen (relatieproblemen, slaapproblemen, minder geloof in eigen kunnen als ouder). De belangrijkste en gevaarlijkste misconceptie over het slapen van kinderen is dat er één correcte manier zou zijn waarop ze moeten slapen. Over het fenomeen *bedsharing* valt evenmin te zeggen wat 'normaal' of 'gezond' is. Een systematische overzichtsstudie van meer dan 600 studies wees uit dat zowel voor- als tegenstanders van samen slapen te kampen hebben met een gebrek aan sterk, wetenschappelijk bewijs. Of *bedsharing* wordt ervaren als iets fijns of als iets problematisch hangt daarentegen in grote mate af van de intentie en de eigen ideeën van ouders.

Ten tweede streven ouders naar perfectie maar ervaren zij daarbij stress en vermoeidheid. Neem bijvoorbeeld de focus op de eerste duizend dagen van een kind. Het is waardevol voor een ouder om te weten dat stabiele relaties in de eerste levensjaren belangrijk zijn voor de verdere ontwikkeling van een kind. Paradoxaal genoeg hebben deze inzichten ook een onbedoeld negatief effect: er heerst het idee dat kinderen tot gelukkigere personen opgroeien als ouders maar genoeg liefde geven. In de zoektocht naar perfectie ligt zo de nadruk op geven van liefde, warmte en begrip dat daarbij weleens uit het oog wordt verloren dat gehechtheidsrelaties niet allesbepalend

zijn (geen vonnis voor de rest van je leven) en dat juist de combinatie van warmte en het stellen van grenzen belangrijk is.

Ten derde stelt Luijk dat in Nederland sprake is van een YOYO-cultuur: *you are on your own*. Uit SCP-onderzoek blijkt dat maar een kwart van de ouders hulp krijgt van het netwerk en dat tweederde van de ouders geen hulp aan hun directe omgeving durft te vragen. Luijk noemt dit 'vraagschaamte', hulp vragen voelt als falen. Dit sluit nauw aan bij een maatschappelijke trend waarbij alles individualiseert. Kortom, ouders zijn onzeker over wat normaal is, streven naar perfectie helpt niet en het is lastig voor ouders om hulp te vragen. Het zou beter zijn om te accepteren (en zelfs te vieren) dat er variatie is, te erkennen dat opvoeden per definitie niet perfect verloopt en om een beroep te (durven) doen op het netwerk.

3. **Een vernieuwend boek over kinderen die zijn blootgesteld aan huiselijk geweld**

Wanneer het om kinderen en huiselijk geweld gaat, wordt in zowel wetenschappelijke literatuur als wetgeving en beleid met name gefocust op directe slachtoffers, dus kinderen tegen wie het geweld rechtstreeks gericht is. Dit wordt ook wel kindermishandeling genoemd. De indirecte slachtoffers van huiselijk geweld, kinderen tegen wie het geweld niet rechtstreeks gericht is maar die het geweld wel meekrijgen, lijken vaak te worden vergeten. Het is daarom opmerkelijk maar zeer interessant dat begin dit jaar een boek van Carmel verscheen genaamd "*Children's Exposure to Domestic Violence. Theory, Practice, and Implications for Policy*". Zoals vermeld in het boek, is Carmel onderzoeker en klinisch adviseur gespecialiseerd in trauma, traumaherstel en kindermishandeling, specifiek in relatie tot kinderen die blootgesteld zijn aan huiselijk geweld. Het boek richt zich met name op het geweld tussen de ouders van het kind, in de sociaalwetenschappelijke literatuur ook wel *interparental violence* genoemd. Hierbij richt Carmel zich met name op het

geweld gepleegd door de vader richting de moeder. Blootstelling aan deze vorm van huiselijk geweld kan ernstige negatieve gevolgen hebben voor deze kinderen, waaronder emotionele gevolgen (zoals schaamte en angst), psychologische gevolgen (waaronder depressieve klachten), gedragsproblemen (zoals middelenmisbruik en zelf geweld plegen) en relationele problematiek (inclusief hechtingsproblematiek en slechtere probleemoplossende vaardigheden) (Herrenkohl e.a. 2008). Samenvattend gaat het boek van Carmel uitgebreid in op de wetenschappelijke achtergrond van het onderwerp, bestaande interventies voor deze kinderen en evaluaties daarvan, het beleid voor het behandelen van het fenomeen, de ervaringen en percepties van deze kinderen en tot slot vernieuwende, innoverende behandelingen voor deze kinderen en de implicaties daarvan. Dit boek past daarom goed in de lijn der ontwikkeling waarbij er steeds meer aandacht komt voor deze kinderen, de negatieve gevolgen die zij hierdoor kunnen ervaren en de noodzaak voor ondersteunende wetgeving, beleid en interventies. Dit is verfrissend en vormt een goede aanvulling op de reeds bestaande literatuur op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hoewel Carmel een aantal juridische aanbevelingen doet, lijkt het vooral te zijn geschreven vanuit een psychologische en criminologische invalshoek. We gaan hier kort in op de belangrijkste punten van het boek.

Achtergrond en ontwikkelingen

Allereerst past het boek bij een ontwikkeling van meer aandacht voor het fenomeen, inclusief de veranderende terminologie. Het lijkt erop dat voorheen in met name sociaal-wetenschappelijke literatuur vooral werd gesproken van kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld. Hierbij werd vooral uitgegaan van kinderen die huiselijk geweld, bijvoorbeeld tussen hun ouders, zagen en hoorden gebeuren. Er werd aangenomen dat deze kinderen geen verbinding hadden met het geweld, en zij werden

daarom doorgaans bestempeld als ‘stille getuigen’ (McIntosh 2003). Deze term lijkt in onbruik te zijn geraakt. In plaats daarvan wordt er meer gesproken over blootstelling aan huiselijk geweld. Onderzoek laat namelijk zien dat kinderen wel degelijk proberen om betekenis te geven aan hun ervaringen, terwijl ze zich een weg banen door de complexiteit en de terreur die inherent zijn aan huiselijk geweld (McIntosh 2002; Mullender e.a. 2002). Daarnaast laat onderzoek zien dat deze kinderen niet enkel het geweld horen en zien, maar hier veel meer van meekrijgen. Zo kunnen deze kinderen rechtstreeks betrokken raken in het geweld (door bijvoorbeeld te proberen in te grijpen), kunnen zij de nasleep van geweld tussen hun familieleden ervaren en kunnen zij zich ook bewust zijn van incidenten van misbruik of bedreigend gedrag (Edleson e.a. 2007). Niet alleen het geweld zien en horen, maar alleen al het bewustzijn van het geweld, of de dreiging met geweld tussen de ouders kan al schadelijke gevolgen hebben voor deze kinderen (McTavish e.a. 2016; MacMillan & Wathen 2014). Het boek van Carmel merkt deze ontwikkelingen ook op en gaat hier verder op in.

Inhoud van het boek

De eerste twee hoofdstukken van het boek betreffen een literatuurreview, en laten zien dat hoe meer onderzoek is verricht naar de reactie van deze kinderen op hun dagelijkse realiteit, er steeds ernstiger en veelzijdiger misbruik en geweld aan het licht kwam dat door deze kinderen werd ervaren. Hierbij beargumenteert Carmel dat blootstelling aan huiselijk geweld dezelfde intensiteit van misbruik kent als andere vormen van kindermishandeling, en daarmee een nieuwe status quo in wetenschappelijke literatuur creëert. Hiermee sluit Carmel aan bij andere auteurs (waaronder Herrington, 2020) die beargumenteren dat deze kinderen niet langer gezien moeten worden als indirecte slachtoffers, maar als directe slachtoffers van huiselijk geweld. Carmel gaat hier ook in op een

wijdverspreide misvatting. Er werd over het algemeen aangenomen dat concrete en therapeutische reacties nodig zijn om kinderen te helpen met de complexe werkelijkheid in hun thuissituatie. Centraal hierbij staat het “empoweren” van de moeders, de directe slachtoffers van het geweld, samen met het bieden van ondersteuning en ouderlijke begeleiding. Daarnaast zouden psycho-educatieve groepen voor kinderen met nauwlettende *follow-up* van hun klinische reacties een andere manier vormen voor het behandelen van het probleem. De gedachte hierbij is dat als de vrouw als direct slachtoffer adequate hulp en ondersteuning zou krijgen, zij in staat zou zijn om de cirkel van geweld te verbreken en hiermee zichzelf en haar kinderen uit de gewelddadige situatie te kunnen krijgen. Carmel laat echter zien, dat deze aanname onjuist is. Zij illustreert dat de wetenschappelijke literatuur laat zien dat vrouwen vaak, ook als zij hulp ontvangen, te maken hebben met complexe problemen bij het verlaten van een gewelddadige relatie. Tegelijkertijd is niet bewezen dat de eerdergenoemde psycho-educatieve groepen voor kinderen effectief zouden zijn. Hiermee plaatst Carmel kritische kanttekeningen bij een wijdverspreide aanname in de literatuur en onder professionals. Het derde hoofdstuk vormt een kritische analyse van de wijze van behandelen van het fenomeen van blootstelling aan *interparental violence*. Carmel laat hier zien dat er doorgaans twee manieren zijn waarop wordt omgegaan met *interparental violence*. De eerste manier is in het kader van kindbescherming, waarbij verplichtingen worden opgelegd om kinderen die risico lopen te melden en te behandelen. Bij een risicobeoordeling van kinderen in gevallen waarin de moeder niet in staat is haar kinderen voldoende te beschermen en zij haar gewelddadige partner niet kan verlaten, zal de staat een veilig, alternatief zorgkader voor het kind moeten realiseren. De tweede manier vindt plaats in het kader van het tegengaan van geweld tegen vrouwen. In

deze context kunnen kinderen thuis blijven wonen terwijl ze worden behandeld, met de juiste begeleiding van de moeder in combinatie met voortdurend toezicht. Carmel gaat in op kritiekpunten van beide manieren, en laat zien dat het vaak heen-en-weer gaat, zij noemt dit de “zig-zag beweging”. Hierbij wordt eerst de ene manier aangewend, en als dat niet werkt, de andere manier. Als deze óók niet werkt, wordt de eerste manier weer geprobeerd maar met een minieme aanpassing, enzovoorts. Een dergelijke observatie lijkt eveneens van toepassing te zijn op de Nederlandse context. Carmel beargumenteert dat deze methoden niet hebben geleid tot duurzame, goede oplossingen voor deze kinderen. Zij presenteert alternatieve manieren voor deze moeders en hun kinderen die volgens wetenschappelijk onderzoek beter lijken te werken, en stelt onder andere de vraag waarom deze methoden niet of nauwelijks worden toegepast in de praktijk.

In het vierde hoofdstuk wordt een fenomenologische, kwalitatieve studie gepresenteerd, bestaande uit twee deelstudies. De eerste deelstudie onderzoekt de percepties van kinderen die zijn blootgesteld aan het geweld van hun vader naar hun moeder in hun dagelijkse realiteit. De resultaten laten zien hoe deze kinderen het escalatieproces van het geweld ondergaan en ervaren, en gaan onder andere in op de communicatiestijl, geïnternaliseerde culturele waarden, opvoedstijlen van ouders, escalatie van het geweld, en hoe kinderen betrokken raken in het geweld met als doel om het conflict te beëindigen. De tweede deelstudie richt zich op de percepties van deze kinderen van escalatie van *interparental violence*, en karakteristieken van de blootstelling aan het geweld en de link met seksueel kindermisbruik. Hierbij wordt stilgestaan bij de omstandigheden van het geweld, hoe kinderen merken dat een conflict tussen hun ouders is begonnen, factoren die volgens kinderen impact hebben op de escalatie. Het hoofdstuk laat gedetailleerd zien dat het geweld als het ware “laagjes” of

verschillende fasen kent, en hoe de kinderen bewust zijn van deze fasen. Dit hoofdstuk biedt hiermee een hele interessante, en waarschijnlijk zeldzame, inkijk op hoe kinderen, die niet de pleger noch het directe slachtoffer zijn van het geweld, toch dit geweld ervaren.

Het vijfde en zesde hoofdstuk stellen een nieuwe interventie voor deze groep kinderen voor die gebaseerd is op kunsttherapieën. Vanwege de noodzaak om een indirecte therapie voor de kinderen op te zetten zodat ze de essentie van normativiteit kunnen begrijpen zonder een directe confrontatie met hun ouders te creëren, wat hen mogelijk in gevaar brengt, stelt Carmel een interventie voor die verschillende componenten uit kunsttherapieën “leent”. Het doel van deze interventie is om kinderen een “extreem positieve ervaring” bij te brengen, gebaseerd op authentieke elementen van normativiteit, als een goed alternatief voor de intens gewelddadige ervaringen.

Aanbevelingen

Tot slot geeft Carmel vijf aanbevelingen vanuit een meer juridische benadering. Omdat het boek zich vooral richt op geweld door vaders richting moeders, richten deze aanbevelingen zich hier ook op. Ten eerste dient het risico dat een vrouw loopt te worden geëvalueerd door getrainde professionals. Ten tweede dient kindermishandeling te worden geëvalueerd door professionals wiens specialisatie mishandeling in combinatie met specifiek blootstelling aan huiselijk geweld is. Dit is van belang voor het verkrijgen van een goed begrip van de betekenis van de complexe en destructieve ervaring van de blootstelling aan huiselijk geweld. Hierbij betoogt Carmel dat de blootstelling aan huiselijk geweld een onderdeel zou moeten zijn bij het evalueren van emotionele en psychologische kindermishandeling, niet alleen in zaken met vermoedens van fysieke en/of seksuele mishandeling. De derde aanbeveling richt zich op de evaluatie van de positie van de vrouw

om de gewelddadige relatie te beëindigen, en haar behoefte aan ondersteuning en hulp. Zonder de juiste ondersteuning is de kans klein dat zij, en dus ook haar kinderen, de gewelddadige relatie kan verlaten. De vierde aanbeveling is het limiteren van kinderomgangsregelingen en hier toezicht op houden op een manier die giftige *interparental* conflicten tot een minimum beperkt. Gedeelde ouderlijke verantwoordelijkheid in zaken met huiselijk geweld wordt hierbij gezien als zeer ongeschikt. Tot slot wordt de aanbeveling gedaan om in zaken waarbij kinderen worden blootgesteld aan huiselijk geweld en waarbij de vrouw niet in staat is om de relatie te verbreken, te werken aan een oplossing buitenshuis terwijl de vrouw wel betrokken blijft als onderdeel van het helingsproces van het kind.

4. *Evaluatie wet clausulering recht op contact of omgang na partnerdoding*

In opdracht van het WODC heeft Regio-plan de Wet clausulering recht op contact of omgang na partnerdoding (Wet van 07 juni 2017, *Stb.* 2017, 245, inwerkingtreding per 1 januari 2018) geëvalueerd. Er is veel aandacht voor het thema. In het kort regelt deze wetwijziging dat in het geval van (vermoedelijke) partnerdoding de kinderrechtster altijd oordeelt of contact of omgang in het belang van het kind is, en dit doet op basis van een verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming (hierna: de Raad). De Raad zal een onderzoek instellen naar de wenselijkheid van een contact- of omgangsregeling van het kind met de ouder die wordt verdacht van of is veroordeeld voor het doden van de andere ouder. Op basis van dit onderzoek zal de Raad een verzoek indienen voor een contact- of omgangsregeling, waarbij ervan uit wordt gegaan dat omgang niet wenselijk is tenzij dit in het belang van het kind is. Deze norm 'geen omgang, tenzij' geldt ook als de ouder om omgang verzoekt bij de rechter. Voorts regelt de wet dat als een verzoek van de ouder om contact of omgang door de kinderrechtster wordt

afgewezen, de ouder voor een periode van tenminste twee jaar niet ontvankelijk is in een nieuw verzoek om contact of omgang. Ook wordt er verplicht een bijzondere curator benoemd om het kind in dergelijke zaken te vertegenwoordigen.

In de systemen van de Raad waren vierentwintig casussen uit de periode 2018-2022 terug te vinden waarin sprake was van partnerdoding en een ouder-kindrelatie tussen de verdachte ouder en een of meerdere betrokken minderjarige kinderen. Hiervan zijn veertien zaken geïnccludeerd in dit evaluatieonderzoek. De onderzoekers komen tot de conclusie dat het wettelijke systeem voldoende waarborgen lijkt te bieden om de betrokken belangen (te weten: het belang van het kind bij rust en bij het al dan niet hebben van omgang met de ouder tegenover het recht van de ouder op het verzoeken om omgang en de daarmee gepaard gaande verdere stress en onrust voor het kind) op een zorgvuldige wijze tegen elkaar af te wegen.

Wordt het belang van het kind voldoende gediend?

De belangrijkste vraag in het onderzoek was of de wijzigingen in de wet, maar ook de manier waarop die wordt uitgevoerd, maken dat het belang van het kind in dit soort kwesties voldoende wordt gediend. Inzoomend op het onderzoek door de Raad en het verzoek aan de kinderrechtster inzake omgang, valt op dat het proces dat wordt doorlopen om al dan niet tot een omgangsregeling te komen, de zorgvuldigheid en transparantie van de totstandkoming daarvan bevordert. Dit bevordert het belang van het kind. Het onderzoek laat zien dat een onderzoek van de Raad regelmatig niet leidt tot een concreet verzoek inzake omgang. Er wordt dan veel ruimte aan de Gecertificeerde Instelling gelaten om daar later invulling aan te geven. De onderzoekers wijzen op twee risico's daarbij: ten eerste het risico dat de verdachte ouder alsnog zelf een procedure start om een omgangsregeling af te dwingen, en ten tweede dat de afweging nu

ligt bij een instelling die onder hoge druk staat, waar een tekort aan capaciteit is en een hoog verloop van personeel bestaat, terwijl dit soort vraagstukken om specifieke expertise vraagt.

Verder voorziet de wet in de verplichte benoeming van een bijzondere curator om het kind te vertegenwoordigen in alle partnerdodingszaken. Dit kan bijvoorbeeld een advocaat of gedragsdeskundige zijn (artikel 1:250 lid 2 BW). Met het tweede lid is gekozen voor een verplichtend karakter in geval van (vermoedelijke) partnerdoding, maar die verplichting wordt niet altijd opgevolgd (in vijf van de veertien onderzochte casussen werd geen bijzondere curator benoemd). Juist via de inzet van een bijzondere curator in dit soort procedures zouden de rechten van de betrokken minderjarigen (waaronder het recht op informatie, het recht om gehoord te worden, et cetera.) geborgd kunnen worden en de vraag is via welke route dat dan wél gebeurt, als er niet altijd een bijzondere curator wordt benoemd. Zeker nu uit het onderzoek blijkt dat de Raad regelmatig niet zelf met kinderen spreekt, is de vraag of de stem van het kind (met name het jongere kind) voldoende ruimte krijgt in het besluitvormingsproces over omgang met de verdachte ouder.

Het onderzoek plaatst ten slotte de nodige vraagtekens bij de meerwaarde van artikel 1:377e lid 3 BW dat bepaalt wanneer omgang voor de duur van twee jaar is ontzegd, een ouder pas na twee jaar ontvankelijk is in zijn wijzigingsverzoek. In de eerste plaats wijst het onderzoek uit dat er in de praktijk nauwelijks wordt gekozen voor een langdurige ontzegging. Ten aanzien van de uitzonderlijke gevallen, waarin daar wel voor wordt gekozen, is het niet mogelijk geweest om de gevolgen daarvan te onderzoeken. Op dit moment is het dus onduidelijk of deze wijziging in de wet in de praktijk van nut blijkt te zijn. Om dat nader te kunnen vaststellen, is het nodig om over een langere periode te volgen hoe vaak omgang voor twee jaar of meer wordt ontzegd en wat er dan vervolgens gebeurt. Uit het onderzoek

bleekt dat professionals erop wijzen dat er in twee jaar veel kan veranderen, bijvoorbeeld in de rouwverwerking van het kind. Deze professionals benadrukken om deze reden het belang van maatwerk en zien ontzegging in dat kader als een maatregel die het bieden van maatwerk kan bemoeilijken.

M.P. de Jong-de Kruijf & N. Eggens

Referenties

- Assem, N., van, Verbeek E. & de Vaan, K., de (2023). *Evaluatie Wet clausulering recht op contact of omgang na partnerdoding*, Regio-plan/WODC, Amsterdam, december 2023.
- Carmel, Y. (2024). *Children's Exposure to Domestic Violence. Theory, Practice, and Implications for Policy*. Routledge.
- Edleson, J.L., Ellerton, A.L., Seagren, E.A., Kirchberg, S.L., Schmidt, S.O., & Ambrose, A.T. (2007). *Assessing child exposure to adult domestic violence*. *Children and Youth Services Review*, 29(7), 961-971.
- Herrenkohl, T.I., Sousa, C., Tajima, E.A., Herrenkohl, R.C., & Moylan, C.A. (2008). Intersection of child abuse and children's exposure to domestic violence. *Trauma, Violence & Abuse*, 9(2), 84-99.
- Herrington, J. (2020). Domestic abuse and children. In *Domestic Abuse and Human Rights* (pp.159-193). Intersentia.
- MacMillan, H.L., & Wathen, C.N. (2014). Children's exposure to intimate partner violence. *Child and Adolescent Psychiatric Clinics of North America*, 23(2), 295-308.
- McIntosh, J.E. (2002). Thought in the face of violence: A child's need. *Child Abuse and Neglect*, 26, 229-241.
- McIntosh, J.E. (2003). Children living with domestic violence: Research foundations for early intervention. *Journal of Family Studies*, 9(2), 219-234.
- McTavish, J.R., MacGregor, J.C.D., Wathen, C.N., & MacMillan, H.L. (2016). Children's exposure to intimate partner violence: an overview. *International Review of Psychiatry*, 28(5), 504-518.

Mullender, A., Hague, G., Iman, U., Kelly, L., Malos, E., & Regan, L. (2002). *Children's perspectives on domestic violence*. Sage.

SCP (2023), *Meer zicht op ouders Zorgen, problemen en hulpbronnen van ouders van minderjarige kinderen*, Den Haag, SCP.